

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ
(НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИКІВ)**

Кваліфікаційна робота

На здобуття ОС «бакалавр»

студентки IV курсу

галузь знань 03 «Гуманітарні науки»,

спеціальності 035 «Філологія»,

спеціалізації 035.041 «Германські мови

та літератури (переклад включно), перша
– англійська)»,

ОПП «Переклад з англійської та другої
західноєвропейської мови»

Христини ПОЛЕВОЇ

Науковий керівник:

к.філол.н., доцент кафедри

теорії і практики перекладу з англійської
мови

Ірина ДАНИЛЬЧЕНКО

«Допущено до захисту»

Протокол № 10 кафедри

теорії і практики перекладу з англійської мови

ННІФ від 30.05.2023

Завідувач кафедри _____ **Людмила СЛАВОВА**

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ.....	7
1.1 Теоретичні основи та принципи перекладу політичного дискурсу	7
1.2 Місце англомовних політичних промов на військову тематику в сучасній риторичі.....	14
1.3 Лексичні особливості перекладу військової лексики.....	18
1.4 Стилїстичні особливості перекладу військової лексики.....	22
Висновки до першого розділу.....	28
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИКІВ)	30
2.1 Перекладацькі технології адаптації військової лексики промов сучасних англомовних політиків.....	30
2.2 Аналіз перекладацьких трансформацій військової лексики.....	36
2.3 Визначення труднощів перекладу військової лексики	40
Висновки до другого розділу	45
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49

ВСТУП

Військова лексика є важливим компонентом сучасного політичного дискурсу, що використовується політиками та лідерами у всьому світі для формування своєї іміджевої та політичної стратегії. Однак, переклад військової лексики може бути викликом для перекладачів через її специфічну термінологію та контекст.

Переклад військової лексики є одним з найскладніших завдань у сфері перекладу, оскільки вона має свою специфіку, визначену термінологією, граматиною, стилістикою та контекстом використання. Навіть найбільш досвідчені перекладачі можуть стикатися з проблемами при перекладі військових текстів, які містять важливу інформацію для розуміння конфліктів, політики та безпеки. Крім того, військова лексика має не тільки специфічну термінологію, але і часто містить емоційно заряджені вислови, що можуть мати значення в контексті перекладу. Тому, переклад військової лексики потребує не тільки розуміння термінів та їх відповідного перекладу, але також розуміння їхнього емоційного забарвлення та контексту. При перекладі військової лексики на українську мову також можуть виникнути проблеми зі збереженням змісту та стилю промови. Застосування відповідного перекладу може залежати від цільової аудиторії та мети перекладу. Політичний дискурс, як правило, залежить від точності та чіткості комунікації, особливо в ситуаціях, коли мова йде про військові дії та безпеку нації. Переклад військової лексики може мати велике значення в таких випадках, оскільки неправильний або неточний переклад може призвести до непорозумінь, помилок та навіть загроз для національної безпеки.

Таким чином, дослідження особливостей перекладу військової лексики є важливим для забезпечення точності та зрозумілості військових комунікацій, а також для забезпечення ефективної військової співпраці між країнами.

Метою дослідження є визначення особливостей перекладу військової лексики на матеріалі промов сучасних англомовних політиків.

Для виконання сформульованої мети дослідження, нами були поставлені наступні **завдання**:

- проаналізувати теоретичні основи та принципи перекладу політичного дискурсу;
- виявити місце англомовних політичних промов на військову тематику в сучасній риторичі;
- охарактеризувати лексичні особливості перекладу військової лексики;
- визначити стилістичні особливості перекладу військової лексики;
- дослідити перекладацькі технології адаптації військової лексики промов сучасних англомовних політиків;
- проаналізувати перекладацькі трансформації військової лексики;
- визначити труднощі перекладу військової лексики.

Об'єктом дослідження є специфіка перекладу військової лексики в контексті політичних промов.

Предметом дослідження є переклад військової лексики, яка зустрічається в промовах сучасних англомовних політиків.

Методи дослідження в роботі використані такі: контент-аналіз, який дозволив систематично аналізувати велику кількість текстів для виявлення ключових термінів та їх контекстуального вживання; методи лінгвістичного аналізу для вивчення специфіки військової лексики та її перекладу, а також порівняльного аналізу оригінальних текстів та їх перекладів.

Практична цінність дослідження. Результати дослідження можуть стати важливим внеском у розвиток теорії та практики перекладу військової лексики, а також сприяти поліпшенню якості перекладів та забезпеченню ефективної комунікації між різними культурами та націями у військово-політичній сфері. Дослідження може внести вагомий внесок до розвитку військової термінології та стандартизації військових термінів для полегшення їх перекладу та зрозуміння. Насамперед, дослідження дасть можливість проаналізувати специфіку військової лексики, її роль у формуванні політичної стратегії та іміджу політичних лідерів.

Бакалаврська дипломна робота складається з вступу, двох основних розділів (теоретичної та практичної частини), висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ

1.1 Теоретичні основи та принципи перекладу політичного дискурсу

Теоретичні основи та принципи перекладу політичного дискурсу є важливою темою для наукових досліджень в галузі перекладознавства. Особливо актуальною вона стає у контексті сучасної політичної ситуації в світі та потреби вільного доступу до інформації у міжнародному співробітництві. Переклад політичного дискурсу є складним завданням, яке вимагає не тільки знання мови, але й розуміння політичного контексту та культурних особливостей. Для успішного перекладу політичного дискурсу потрібно дотримуватись певних основ та принципів.

Для досягнення стильової відповідності перекладач повинен мати глибокі знання не тільки мови-джерела, але й мови-цілі, а також розуміння культурного контексту, в якому функціонує політичний дискурс. Перекладач повинен залишатися об'єктивним у передачі змісту політичного дискурсу. Це означає, що перекладач не повинен намагатися впливати на читача шляхом зміни тону, стилю чи вибору слів в перекладі.

Переклад політичного дискурсу відноситься до складних і багатоаспектних процесів, які вимагають від перекладача не тільки знань двох мов, а й глибокого розуміння соціокультурного та політичного контекстів країн, що залучені до спілкування. Тому вивчення теоретичних основ та принципів перекладу політичного дискурсу є важливим завданням для перекладачів та мовознавців.

Принципи перекладу політичного дискурсу мають враховувати особливості цього жанру тексту, а саме його мету, аудиторію, стиль та форму. Оскільки політичний дискурс відіграє важливу роль у формуванні думок та переконань, важливо передати в перекладі не тільки слова, а й зміст та ідеї.

Л. Джинівська у статті «Принципи перекладу політичного дискурсу» [1] автор визначає наступні принципи перекладу політичного дискурсу:

1. Принцип еквівалентності: переклад повинен передати зміст та інтенцію тексту максимально точно, враховуючи культурні та історичні особливості джерела та цільової мови. Цей принцип передбачає відтворення оригінального змісту відповідними мовними засобами цільової мови, з урахуванням того, що деякі терміни, поняття, фразеологізми можуть мати різне значення в різних культурах та мовах.

2. Принцип когнітивної адекватності: переклад повинен відтворювати мислення та спосіб мислення автора оригіналу, зберігаючи стиль, тон та метафори. Цей принцип передбачає врахування культурної та історичної специфіки оригіналу та цільової мови, а також використання мовних засобів, що найточніше передають авторську інтенцію.

3. Принцип природності: переклад повинен бути природним для цільової мови та відповідати стилістиці та граматиці цільової мови. Цей принцип передбачає використання мовних засобів, що є звичними та зрозумілими для читача в цільовій мові, а також врахування граматичних та стилістичних відмінностей між оригіналом та цільовою мовою.

4. Принцип структурної адекватності: переклад повинен мати відповідну структуру та логіку оригіналу, зберігаючи послідовність думок та зв'язків.

5. Принцип цільової орієнтованості: переклад повинен враховувати специфіку аудиторії, для якої він призначений, та відповідати її потребам, інтересам та вимогам. Цей принцип передбачає використання термінів, фраз та образів, зрозумілих та прийнятних для цільової аудиторії, а також врахування політичних, культурних та історичних контекстів, що впливають на сприйняття політичного дискурсу.

6. Принцип вибору мовних засобів: перекладач повинен вибирати мовні засоби, що найточніше передають зміст та інтенцію оригіналу, враховуючи культурні та історичні контексти. Цей принцип передбачає використання таких

мовних засобів, як терміни, фразеологізми, граматичні конструкції, метафори та інші, що найточніше передають зміст.

7. Принцип структурної адекватності є одним з найважливіших принципів перекладу, оскільки він забезпечує збереження логічної та структурної цілісності оригіналу в перекладі. Цей принцип вимагає, щоб перекладач ретельно вивчав структуру оригіналу, зберігаючи послідовність думок та зв'язків між ними.

Переклад не може бути повністю точним відображенням оригінального тексту, оскільки мовні системи різних культур мають свої унікальні властивості, які неможливо відтворити в іншій мові. Тому перекладачі повинні бути готові до компромісів та вибирати найбільш підходящі варіанти перекладу в конкретній ситуації, враховуючи не лише мовні, але й культурні та соціальні особливості тексту.

У сучасній науковій літературі можна знайти багато праць, присвячених теоретичним основам та принципам перекладу політичного дискурсу. Наприклад, Л. В. Герберт розглядає питання перекладу як процесу передачі значення слів та фраз від однієї мови до іншої та звертає увагу на важливість знання культурних та історичних контекстів [81]. Мета перекладу полягає в тому, щоб передати зміст джерела мовлення з однієї мови в іншу мову з максимальною точністю, адекватністю та відповідністю культурному контексту.

Дж. Хілтон в своїй книзі «Language and the Pursuit of Leadership Excellence» [35] стверджує, що для перекладача політичного дискурсу важливо мати розуміння не тільки мовної структури промови, але й значення використовуваних термінів та фраз. Він також зазначає, що політична термінологія може мати різні значення залежно від контексту, тому перекладач повинен мати глибокі знання про сферу політики та її процеси.

А. Панасенко зазначає, що перекладач повинен мати розуміння не тільки термінів, але і фразеологізмів та ідіом, що використовуються у політичному дискурсі [15]. Окрім термінології, важливим є також розуміння контексту та культурних різниць між мовами. Відтак, перекладач повинен мати знання про

культурні особливості країни, з якої відправляється промова, а також країни, в яку вона перекладається.

Л. Матвійчук [13] стверджує, що переклад є процесом зміни контексту, а не простим заміщенням слів або фраз з однієї мови на іншу. Культурний контекст має ключове значення у процесі перекладу, оскільки він визначає те, що має бути передано від однієї культури до іншої. Перекладач повинен враховувати не лише різниці між мовами, але й різниці між культурами, щоб зрозуміти значення того, що перекладається, бути багатомовним і багатокультурним, щоб знати і розуміти більше однієї мови і культури, а також бути в змозі передати культурну специфіку тексту у перекладі, мати глибокі знання про предмет, що перекладається, а також про культурні особливості та нюанси мови, щоб правильно передати зміст та емоції оригінального тексту у перекладі.

Теорія перекладу Л. Матвійчук акцентує на тому, що переклад є складним процесом, який вимагає від перекладача глибоких знань про мову, культуру та предмет, що перекладається. Перекладач повинен уважно вивчати та аналізувати оригінальний текст, зберігаючи його культурний та індивідуальний контекст, щоб забезпечити якість та точність перекладу.

В. Комісаренко зазначала [6], що вибір методу перекладу повинен залежати від типу тексту, мети та аудиторії, для якої він призначений. У перекладі важливо враховувати міжмовні відмінності у використанні граматики, лексики та стилю, а також культурні різниці, що можуть впливати на сприйняття та розуміння тексту.

Т. Черниш [21] стверджувала, що вивчення теорії перекладу має відбуватися на основі аналізу як оригінального, так і перекладеного текстів з урахуванням культурних, історичних та соціальних контекстів. В перекладі необхідно враховувати не лише граматичні та лексичні особливості мов, але й стилістичні, естетичні та культурні різниці, що можуть впливати на сприйняття та розуміння тексту. У процесі перекладу важливо зберегти зміст та емоційну насиченість оригінального тексту, але при цьому необхідно пам'ятати про специфіку мови та культури, до якої перекладається текст.

С. Шафнер пропонує використовувати метод аналізу політичного дискурсу для вивчення перекладу політичного тексту. Він визначає різні рівні політичного дискурсу, такі як національний, міжнародний та спеціалізований дискурси, та аналізує їх взаємодію у перекладі [67, с. 171]. Крім того розглядає важливість перекладу політичних текстів для міжнародного спілкування та дипломатії. Вона зазначає, що переклад політичних текстів має вирішальне значення для розуміння та прийняття рішень у міжнародних відносинах.

С. Шафнер також наголошує на важливості контексту в перекладі політичних текстів. Контекст може включати не тільки політичні аспекти, але й соціальні, культурні та історичні аспекти. Перекладач повинен враховувати всі ці аспекти при перекладі політичних текстів, щоб забезпечити правильне розуміння тексту та його вірність оригіналу.

Б. Натім та І. Масол пропонують різні техніки перекладу, які можуть бути застосовані в політичному дискурсі, такі як калькування, адаптація та абстрагування. Вони також вказують на необхідність враховувати контекст та культурні відмінності у перекладі [34]. Вони описують різні техніки перекладу, які можуть бути застосовані у політичному дискурсі:

1. Калькування – це техніка, при якій перекладач прямо переносить лексичну одиницю з мови джерела на мову перекладу без зміни форми чи значення. Це може бути корисно, коли мови джерела та перекладу мають подібні лексичні структури або коли термін має точний еквівалент у мові перекладу.

2. Адаптація – це техніка, при якій перекладач змінює форму чи значення лексичної одиниці, щоб краще відповідати культурі та мові перекладу. Наприклад, перекладач може замінити іншомовну фразу на аналогічну, але більш зрозумілу для читачів мови перекладу.

3. Абстрагування – це техніка, при якій перекладач відкидає конкретність лексичної одиниці в мові джерела та переносить її значення на мову перекладу. Це може бути корисно в разі, коли конкретний термін у мові джерела не має еквіваленту в мові перекладу.

Науковці наголошують на тому, що важливо враховувати контекст та культурні відмінності у перекладі політичних текстів. Перекладач повинен розуміти політичний контекст та культуру країн, які займаються дипломатією, щоб вибрати найбільш точний та відповідний переклад. Також важливо враховувати різні політичні відтінки термінів у різних країнах та культурах, щоб уникнути неправильного розуміння тексту.

Розглядаючи питання еквівалентності у перекладі, визначають різні види еквівалентності – фонетичну, граматичну, лексичну та культурну. Перекладач повинен враховувати не тільки мовну структуру, але й культурні реалії та історію мовленнєвого акту. Вивчення питання еквівалентності є важливим аспектом перекладу, оскільки воно допомагає зрозуміти, наскільки точно переклад передає сенс та значення оригінального тексту. Фонетична еквівалентність відноситься до відповідності звуків, які використовуються у мовленні [42].

Для досягнення якісного перекладу, необхідно враховувати багато різних чинників, таких як мовна структура, культурні відмінності та історія мовленнєвого акту. Один з найбільш важливих чинників – це еквівалентність, тобто здатність передати однакове значення між двома мовами.

Визначають чотири види еквівалентності [42]:

1. Фонетична еквівалентність: це передача звучання та інтонації слів з однієї мови на іншу.

2. Граматична еквівалентність: це здатність відтворювати граматичну структуру мови в перекладі. Це означає враховувати відмінки, часи, числа та інші граматичні особливості.

3. Лексична еквівалентність: це здатність передавати значення слів з однієї мови на іншу.

4. Культурна еквівалентність: це здатність передати культурні та соціальні особливості мови в перекладі. Культурна еквівалентність в перекладі є важливою, оскільки допомагає передати не тільки смислову інформацію, але й контекст, в якому використовується слово в оригінальній мові.

Л. Венутті висвітлює важливість культурної медіації у перекладі, тобто передачі культурних особливостей та національних контекстів з огляду на цільову аудиторію. Він також підкреслює, що перекладач повинен розуміти та враховувати різні стилі та тони політичних текстів [78].

Дійсно, культурна медіація є однією з ключових аспектів перекладу. Перекладач повинен мати глибокі знання культурного контексту мови першоджерела та цільової мови, а також усвідомлювати особливості цільової аудиторії, щоб забезпечити ефективну комунікацію.

Л. Венутті зосереджується на тому, як перекладачі, працюючи у відносно «невидимій» ролі, впливають на сприйнятливості до інших культур. Він вважає, що перекладач повинен бути свідомим того, як його робота може вплинути на культурний обмін та сприйняття різних культур [78].

Підкреслюючи важливість стилів та тонів політичних текстів, Л. Венутті вказує на те, що перекладач повинен бути уважним до того, якими засобами автор політичного тексту звертається до своєї аудиторії. Це може включати вживання специфічної лексики, термінів та образів, які мають важливі культурні та політичні конотації. Невдалий переклад може призвести до того, що ці засоби не будуть передані цільовій аудиторії, що знизить ефективність та вплив тексту.

У сучасній риторичі переклад політичного дискурсу є особливо важливим, оскільки дозволяє політичним лідерам та іншим політичним діячам ефективно спілкуватися з різними аудиторіями, включаючи і ті, чії мови відрізняються від мови джерела. Наприклад, переклад політичної промови президента США на інші мови дозволяє розширити її аудиторію та зробити її більш доступною для різних культур та національностей.

Таким чином, комплексний аналіз теоретичних основ та принципів перекладу політичного дискурсу дозволяє зрозуміти важливість знання термінології та розуміння контексту та культурних різниць між мовами для успішного перекладу промов політиків.

1.2 Місце англомовних політичних промов на військову тематику в сучасній риторичі

Дослідження англомовних політичних промов на військову тематику є важливим напрямом сучасної риторичної науки. Особливо важливим є аналіз промов лідерів країн, які беруть участь у війнах чи конфліктах, а також висловлюють свої погляди на зовнішню політику своїх держав.

Англомовні політичні промови на військову тематику є важливою складовою сучасної риторичної науки. Ці промови зазвичай містять важливі повідомлення про зовнішню політику, безпеку та оборону, а також можуть викликати емоції та підняти моральний дух нації. Англомовні політичні промови на військову тематику в сучасній риторичі мають важливе місце у формуванні глобальної політичної арени, а також у вирішенні актуальних проблем міжнародної безпеки [10].

Через свою сиру мову та прямолінійність, вони залучають увагу громадськості та стають об'єктом перекладу на різні мови світу. Також, англомовні політичні промови на військову тематику можуть відображати різні підходи та позиції у політичних дискусіях щодо військової безпеки. Наприклад, одні лідери можуть відстоювати ідею розширення військової присутності у світі, тоді як інші можуть закликати до зменшення військових витрат та зменшення напруження у міжнародних відносинах. Окрім того, англомовні політичні промови на військову тематику можуть мати значний вплив на громадську думку та ставлення до військових конфліктів. Наприклад, промова, в якій лідер закликає до військових дій, може змінити погляди громадськості та збільшити підтримку військових операцій.

У сучасному світі англомовні політичні промови на військову тематику є важливим інструментом впливу на міжнародну політику та міжнародну безпеку. Вони відображають різні позиції та підходи до військової безпеки, а також можуть змінювати думки громадськості та політичних лідерів.

Військові конфлікти та загрози безпеці стали однією з найбільш актуальних тем для політиків, тому вони часто використовують політичні промови для того, щоб проінформувати громадськість про заходи, що вживаються для забезпечення національної безпеки та оборони. Такі промови можуть бути направлені на підвищення патріотизму, мотивування військовослужбовців та населення до підтримки заходів у сфері безпеки та оборони [22].

Такі промови можуть бути виголошені в різних форматах, наприклад, на засіданнях ООН, зустрічах керівників держав, виступах на зборах військових, в інтерв'ю для ЗМІ тощо. Лідери держав можуть висловлювати свої погляди на військові конфлікти, міжнародні санкції, боротьбу з тероризмом та зміну клімату. Вони можуть також мати ефект на домашню політику, коли лідери використовують військову риторику, щоб зміцнити свою підтримку серед громадськості та підкреслити важливість військової безпеки для держави.

Важливо зазначити, що англомовні політичні промови на військову тематику повинні бути наповнені конкретними даними та фактами, які допоможуть відбити суттєві питання. Крім того, вони повинні використовувати зрозумілу та доступну мову, щоб досягти максимального ефекту серед аудиторії.

Однією з найвідоміших політичних промов на військову тематику є «We Shall Fight on the Beaches» прем'єр-міністра Великої Британії Вінстона Черчілля, яку він виголосив 4 червня 1940 року в палаті громад Великої Британії. У цій промові Черчіль закликав націю битися до кінця в світлі наближення німецької армії до британських кордонів [25]. Іншим прикладом може бути промова 45-го президента США Джона Ф. Кеннеді «Ich bin ein Berliner», яку він виголосив 26 червня 1963 року у Берліні. У цій промові Кеннеді заявив свою підтримку західному Берліну, який перебував під загрозою союзних військ СРСР [38].

Інші відомі політичні промови на військову тематику включають «The Sinews of Peace» [24] прем'єр-міністра Великої Британії Вінстона Черчілля (1946), «A Time for Choosing» Рональда Рейгана (1964) та «Tear down this wall»

Рональда Рейгана [51]. Кожна з вищезгаданих промов має свої унікальні риси та особливості, які роблять їх важливими в історії риторики.

Промова Вінстона Черчілля «The Few» є класичним прикладом того, як політичний лідер може використовувати військову тематику для мобілізації свого народу. У своїй промові, Черчіль закликав до боротьби проти нацизму та використав військові подвиги британських льотчиків, які захищали країну від належної небезпеки в той час, коли вона була практично одна проти нацистської Німеччини.

Промова Барака Обами «Address to the Nation on Defense and National Security» є прикладом того, як політичний лідер може використовувати військову тематику для залучення підтримки нації. Обама зосередився на безпеці країни та потребі збільшення оборонного бюджету. Він також звернув увагу на роль Росії у конфлікті в Україні та підкреслив, що США має бути готовою діяти у відповідь на агресію. Ці промови є довідником для тих, хто хоче поглибитися в риторичну та вивчити, як політичні лідери використовують військову тематику для досягнення своїх цілей та впливу на громадські настрої.

Один з прикладів такої промови – це промова британського прем'єр-міністра Бориса Джонсона в Єдиному інституті оборони в Сінгапурі у листопаді 2021 року. У своїй промові він обговорював важливість військової співпраці та безпеки в регіоні Азії-Тихого океану, а також підкреслював роль Великої Британії в цьому процесі. Другим прикладом є промова президента США Джо Байдена в Конгресі США у квітні 2021 року, в якій він оголосив про замір США зменшити військове присутність в Афганістані та закінчити довгострокову війну у цій країні.

Для перекладачів, які займаються перекладом політичних промов на військову тематику, важливо мати достатнє знання про термінологію військової сфери, а також розуміти політичну ситуацію та культурні контексти, в яких висловлюється промовець. Такі перекладачі повинні бути досвідченими фахівцями з багатим досвідом роботи у політичному перекладі.

Дослідження цих та інших промов на військову тематику може допомогти зрозуміти риторичні прийоми та стратегії, що використовують політики для впливу на своїх слухачів, а також зрозуміти роль риторики у формуванні зовнішньої політики країн.

Англомовні політичні промови на військову тематику є важливим елементом сучасної риторики, оскільки вони мають великий вплив на геополітичне середовище, міжнародні відносини та стратегічні рішення країн. Ці промови можуть бути виголошені політиками, військовими діячами та іншими особами, які мають великий вплив на формування думок та поглядів нації та світу [19].

Одним з найбільш відомих сучасних англомовних політичних промов на військову тематику є «Address to Joint Session of Congress» президента США Джо Байдена, виголошена 14 квітня 2021 року [22]. У цій промові Байден закликав до збереження міжнародної стабільності та безпеки, заявивши про збільшення військової присутності США в Північній Атлантиці та Чорному морі, а також про продовження підтримки України у боротьбі з агресією Росії.

Такі промови можуть бути проаналізовані з різних поглядів, наприклад, за використанням риторичних прийомів, структури та змісту. Також можна розглядати, які конкретні проблеми відображаються в промовах, наприклад, збройні конфлікти, тероризм, міжнародна безпека та інші виклики.

Одним з прикладів таких промов може бути звернення президента США до нації щодо ситуації у Сирії, коли він закликав до збільшення військової підтримки сирійських повстанців та засудив насильство проти мирних протестувальників. Іншим прикладом може бути промова прем'єр-міністра Великої Британії, у якій вона заявила про необхідність збільшення оборонних витрат та підтримки ветеранів, що повертаються з війни.

У загальному раціональний тон, зосередженість на суттєвих питаннях і використання відповідних риторичних прийомів роблять такі промови ефективним інструментом впливу на громадську думку та політичні рішення в цій сфері.

Отже, англомовні політичні промови на військову тематику є важливими частинами сучасної риторики та відображають геополітичну ситуацію у світі. Вони можуть мати значний вплив на суспільство та міжнародні відносини.

1.3 Лексичні особливості перекладу військової лексики

Переклад військової лексики має свої особливості, які відрізняють її від перекладу звичайних текстів. Військова лексика містить багато термінів та скорочень, які мають специфічне значення та контекст використання. Деякі з цих термінів можуть бути використані у вузькому контексті, що може ускладнити їх переклад. Окрім того, військова лексика має свою історію та розвиток, і тому, деякі терміни можуть мати різне значення в залежності від часу та країни використання. Наприклад, термін «розвідка» може мати різне значення в різних країнах, що може вплинути на його переклад.

Військова лексика має свої стандартизовані терміни та скорочення, які можуть бути використані лише в певних контекстах, і їх переклад потребує додаткових знань та досвіду від перекладача. Переклад військової лексики вимагає від перекладача знань та розуміння не тільки мови джерела та цільової мови, а й історії та контексту використання термінів. Відповідно, переклад військової лексики потребує спеціалізованого підходу та додаткових знань та досвіду від перекладача.

Особливості перекладу військової лексики:

1. Велика кількість спеціалізованої термінології: Військова лексика містить велику кількість спеціалізованих термінів, які не мають повсякденного вжитку. Наприклад: *ballistic missile* (балістична ракета), *air strike* (авіаудар), *stealth technology* (технологія невидимості).

Різні країни та військові формування можуть мати свої власні спеціалізовані терміни, що робить переклад ще складнішим. Наприклад, в США можуть використовуватись інші терміни, ніж у Великій Британії [10]. Деякі

спеціалізовані терміни можуть бути складні для перекладу на інші мови через відсутність еквіваленту в цій мові. Наприклад, термін «chaff» описує матеріал, який випускається літаком для зміни радарного сигналу, але може бути важко перекладений на інші мови.

Військова лексика може містити архаїзми та застарілі терміни, які не використовуються у повсякденному житті. Наприклад, термін «cuirass» описує досить застарілий вид бронезилета. Військова лексика може містити терміни, які мають схожі звучання або написання, але різне значення. Наприклад, терміни «baggage» та «bagracks» звучать схоже, але перший описує стрільбу з вогнеметів або гармат, а другий – казарму для розміщення військових.

2. Високий ступінь контекстуальності. Багато термінів військової лексики мають різні значення залежно від контексту вживання. Наприклад: «drone» (безпілотний літальний апарат) може мати різні значення залежно від того, чи використовується він для розвідки чи для атаки.

Військова лексика має високий ступінь контекстуальності, оскільки багато термінів можуть мати різні значення залежно від ситуації використання. Наприклад, термін «mission» може означати різні види завдань, які виконуються військовими в різних ситуаціях. В залежності від контексту, місія може бути бойовою, розвідувальною, гуманітарною або іншого характеру. Також, терміни, які описують такі речі, як озброєння, техніка та обладнання, можуть мати різні значення залежно від їхньої модифікації та версії. Наприклад, термін «M16» відноситься до американської автоматичної гвинтівки, але на різних стадіях розвитку цієї зброї використовувалися різні версії, які мали відмінності в характеристиках та функціональності [5]. Крім того, військова лексика може містити терміни, які описують різні тактики та стратегії війни, такі як «guerrilla warfare» (партизанська війна), «blitzkrieg» (бліцкриг), «scorched earth» (випалена земля) тощо.

Контекстуальність термінів військової лексики може бути дуже високою і залежить від різних факторів, таких як місце застосування, тип військової операції, тип зброї або техніки, а також стратегічні та тактичні мети [18]. Також,

контекстуальність може відрізнятись залежно від країни, в якій використовується термін. Наприклад, в США термін «counter-terrorism» (боротьба з тероризмом) може включати в себе такі види діяльності, як патрулювання міст, контроль громадських заходів та розвідку, тоді як в інших країнах такий термін може мати більш обмежене значення. Крім того, військова лексика може містити терміни, які залежать від військового контексту та мають специфічне вживання. Наприклад, термін «blitz» (раптова атака) відноситься до військових стратегій та може мати різні варіанти застосування, такі як «blitzkrieg» (раптова війна) чи «blitz defense» (раптова оборона) [7].

3. Велика кількість скорочень та аббревіатур: Військова лексика також містить багато скорочень та аббревіатур, які не завжди легко розуміти. Наприклад: IED (імпровізований вибуховий пристрій), RPG (реактивний гранатний карабін). Додатковими прикладами скорочень та аббревіатур у військовій лексиці можуть бути: ACU (Army Combat Uniform) – уніформа для бойових операцій армії США; APC (Armored Personnel Carrier) – броньований бойовий транспорт для перевезення військовослужбовців; AWACS (Airborne Warning And Control System) – повітряна система раннього попередження про напад в повітрі; UAV (Unmanned Aerial Vehicle) – безпілотний літальний апарат; MIA (Missing in Action) – загинули безвісти; POW (Prisoner of War) – військовополонений; NBC (Nuclear, Biological, Chemical) – ядерна, біологічна, хімічна; CQB (Close Quarters Battle) – ближній бій в обмеженому просторі; ICBM (Intercontinental Ballistic Missile) – міжконтинентальна балістична ракета. Для перекладу скорочень та аббревіатур військової лексики необхідно мати досвід у галузі та вміти правильно їх інтерпретувати залежно від контексту вживання. Необхідно також дотримуватись стандартів транслітерації, які використовуються в даній мові.

4. Неоднозначність термінів. Багато термінів військової лексики можуть мати різні значення в різних країнах та військових формуваннях. Наприклад: «tank» (танк) може мати різні властивості та конструкцію залежно від країни виробника та його призначення. Також, один і той же термін може мати різне

значення в різних галузях військової діяльності. Наприклад, термін «fire support» може означати підтримку вогнем для піхоти, або забезпечення пожежної підтримки з повітря. Таким чином, перекладач повинен враховувати контекст вживання терміну та використовувати належну термінологію для досягнення точності перекладу [16].

5. Нестандартні граматичні конструкції. Військова лексика може містити незвичні граматичні конструкції, що важко перекладати. Наприклад: «військова операція з метою ліквідації терористичного загону» може бути складним для перекладу на іншу мову без збільшення кількості слів [17].

6. Полісемія термінів. Багато термінів військової лексики можуть мати багато різних значень. Наприклад: «target» (ціль) може використовуватись як позначення для цілі відкритого вогню, а також для цілі розвідки чи виробництва. Полісемія термінів є досить поширеним явищем в військовій лексиці, оскільки багато термінів мають різні відтінки значень залежно від контексту вживання та обставин ситуації. Це може призводити до недорозумінь та помилок в комунікації між військовими, особливо якщо вони представляють різні країни або військові формування з різними традиціями та підходами до використання термінів. Наприклад, термін «strike» може мати різні значення, такі як авіаудар, ракетний удар, артилерійський удар, десантний наступ і т.д. Також, термін «objective» може вживатись як позначення для мети військової операції, а також для конкретного об'єкту, який підлягає захопленню чи знищенню [19].

У зв'язку з цим, для ефективної комунікації військовим необхідно мати детальне знання військової термінології та її контекстуального вживання. Також важливо мати чіткі правила та процедури для визначення значень термінів та їх використання в різних ситуаціях. Важливо враховувати ці особливості при перекладі військової лексики, оскільки неправильний переклад може призвести до непорозумінь та навіть серйозних наслідків військових операцій.

При перекладі військової лексики дуже важливо враховувати всі особливості, які розглянули вище. Неправильний переклад може призвести до серйозних наслідків, таких як помилкові команди під час військових операцій

або неправильно розуміння інформації розвідки. Тому перекладачі, які займаються перекладом військових текстів, повинні мати не тільки глибокі знання мови, але й розуміння специфіки військової лексики та її особливостей. Вони повинні бути ознайомлені з технічними характеристиками військової техніки, а також з військовою тактикою та стратегією [2]. Також важливо враховувати культурні особливості країн, які займаються військовою діяльністю. Наприклад, терміни, які мають військове значення в одній країні, можуть мати інші значення в інших країнах. Тому перекладачі повинні бути ознайомлені з культурою та історією країн, для яких вони перекладають текст.

Узагальнюючи, переклад військової лексики є складним завданням, яке вимагає від перекладачів знань не тільки мови, але й військової техніки, тактики та стратегії. Також важливо враховувати культурні та історичні особливості країн, для яких проводиться переклад. Тільки враховуючи всі ці фактори, можна забезпечити точний та зрозумілий переклад військових текстів.

1.4 Стилiстичнi особливостi перекладу військової лексики

Переклад військової лексики має свої стилістичні особливості, які пов'язані з специфікою цієї галузі. Основні характеристики перекладу військової лексики включають точність, зрозумілість та конкретність термінів та виразів, відповідність термінологічним стандартам та нормам, використання відповідної граматики та структури речення, врахування контексту та прикладів з реального життя, які можуть бути корисними для розуміння військової термінології.

Особливою увагою в перекладі військової лексики повинні користуватися такі аспекти:

1. Використання аббревіатур та акронімів: У військовому контексті часто використовуються скорочення слів, такі як «RPG» (Rocket-Propelled Grenade), «MRE» (Meals, Ready-to-Eat) та «IED» (Improvised Explosive Device). В перекладі

слід враховувати, що не всі читачі будуть знати ці аббревіатури, тому можливо варто їх повністю написати та перекласти.

2. Використання спеціальних слів та термінів: У військовому контексті існують багато спеціальних слів та термінів, які можуть бути незрозумілими для пересічного читача. Тому в перекладі слід бути дуже уважним до вибору відповідного терміну та перекладу його таким чином, щоб зберегти його точність та зрозумілість.

3. Використання мовних засобів, що передають динаміку та напругу: У військовому контексті часто використовуються вирази, які передають напругу та динаміку дій, такі як «Fire in the hole!» (Запалюйте!), «Get down!» (Укритись!), «Go! Go! Go!» (Швидше!), тощо. В перекладі слід враховувати ці емоційні та динамічні аспекти та використовувати відповідні мовні засоби для їх передачі.

Розглянемо наступні приклади військової лексики з англійської мови та їх переклад на українську мову з урахуванням стилістичних особливостей:

«Clear the area!» (Очистити територію!). У цьому виразі використовується наказ для військових з очищення певної території від можливих загроз. У перекладі використано просту та зрозумілу конструкцію, щоб передати точний зміст та дати зрозуміти, що необхідно зробити.

«Enemy spotted at 12 o'clock!» (Ворог виявлений на 12 годині!). У цьому виразі використовується військова термінологія для опису позиції ворога. У перекладі використано аналогії.

4. Врахування контексту. У військовому контексті, дуже часто використовуються військові терміни та вирази, які можуть мати декілька значень в різних контекстах. Тому у перекладі слід враховувати контекст та забезпечувати точність перекладу: RPG (Rocket-Propelled Grenade) – ракетний гранатомет, IED (Improvised Explosive Device) – саморобний вибуховий пристрій, MRE (Meals, Ready-to-Eat) – готові до споживання їжі, cover fire – прикривальний вогонь, fall in – сформуватися в стрій, reconnaissance – розвідка, combat medic – бійцевий медик, assault rifle – автоматична гвинтівка штурмового типу, air support – повітряна підтримка, minefield – мінне поле.

Переклад військової лексики має свої стилістичні особливості, пов'язані з термінологією, специфікою мовлення та метою використання цієї лексики.

Основні стилістичні особливості перекладу військової лексики наступні:

1. Точність і уніфікація термінології. Військова лексика складається з великої кількості спеціальних термінів, які мають чітке значення. Перекладач повинен використовувати терміни, що максимально точно відображають оригінальне значення, а також забезпечити уніфікацію термінології в усьому тексті.

2. Формальність та об'єктивність мовлення. Військова лексика характеризується високим рівнем формалізації та об'єктивності. Тому перекладач повинен використовувати формальний, об'єктивний та зрозумілий мовний стиль.

3. Використання скорочень та абревіатур. Перекладач повинен знати їх значення та використовувати їх у перекладі, забезпечуючи тим самим збереження оригінального стилю мовлення.

4. Використання військово-побутової лексики. Військова лексика пов'язана з побутовими та домашніми потребами військовослужбовців, тому в перекладі можуть використовуватись військово-побутові терміни та фразеологізми.

5. Емоційна забарвленість мовлення. У військовому мовленні можуть використовуватись слова та вирази, які відображають емоційний стан людини, її ставлення до подій або осіб. У перекладі військової лексики, перекладач повинен враховувати емоційний контекст, який відображається у тексті. Це допоможе передати емоційне забарвлення мовлення та зберегти оригінальний стиль мовлення. При цьому, перекладач повинен бути уважним та не переносити надмірне емоційне забарвлення з оригінального тексту, яке може бути неприйнятним у перекладі.

6. Використання діалектних форм. У військовому мовленні можуть використовуватись діалектні форми та лексика, які властиві певному регіону або національній групі. Перекладач повинен розуміти та враховувати такі

особливості, а також відтворювати їх у перекладі, якщо це не суперечить загальній мовній нормі.

7. Використання культурно-історичних термінів. У військовій лексиці можуть використовуватись терміни та вирази, які пов'язані з історією та культурою певної країни або регіону. Перекладач повинен бути знайомим з такими термінами та враховувати їх у перекладі, щоб передати оригінальний зміст тексту.

Загалом, переклад військової лексики вимагає від перекладача високого рівня знання термінології та вміння використовувати специфічний мовний стиль. При цьому, важливо враховувати контекст, мету та аудиторію тексту, щоб передати оригінальний зміст та стиль мовлення у перекладі.

Л. М. Литвиненко активно займався розробкою та стандартизацією термінології в галузі військової науки та техніки. Він пропонував нові терміни та допомагав визначати їх значення для забезпечення єдності та точності використання [9]. Л. М. Литвиненко відводив велику увагу мовній культурі та правилам вживання термінів, досліджував відмінності між мовами та надавав поради щодо коректного вживання термінології в різних контекстах.

О. О. Іщенко відзначала важливість використання спеціалізованих джерел для збору інформації про військову термінологію та перекладу її; розробляла методики перекладу військової термінології в рамках фахового дискурсу; створювала системи еквівалентів термінів та рекомендувала підходи до перекладу військової термінології з урахуванням її специфіки вживання у фаховому дискурсі.

І. В. Кузнецова відзначає, що стилістична особливість військової термінології полягає в тому, що вона містить багато специфічних слів і словосполучень, які не зустрічаються в повсякденному мовленні [8]. Вона звертає увагу на те, що перекладач повинен мати достатні знання військової термінології, щоб точно відтворити відповідні терміни і вирази, досліджує різні стилістичні засоби, які можна використовувати в перекладі військової термінології, такі як вживання фразеологізмів, риторичних засобів, метафор і т.д.

І. В. Кузнецова вказує на те, що переклад військової термінології може бути досить складним завданням через наявність багатьох технічних термінів та аббревіатур, що потребують ретельного дослідження. Звертає увагу на те, що перекладач повинен враховувати контекст і мету вживання військової термінології, оскільки одне і те ж слово часто може мати різні значення в залежності від ситуації.

Одним з ключових моментів дослідження І. В. Кузнецової є розгляд стилістичних особливостей військового мовлення, зокрема їх відображення в перекладі. Вона вказує на те, що військова термінологія може мати відмінності від загальноживаної мови, що може викликати проблеми при перекладі. Правильно вибрані стилістичні засоби можуть допомогти досягнути більш точного та точного перекладу військових текстів.

Дослідження І. Марчука зосереджені на проблемі перекладу військової термінології з погляду лінгвокогнітивного аналізу. У своїх наукових працях Марчук досліджує взаємозв'язок між мовою та когнітивними процесами, а також вивчає вплив культурних, соціальних та психологічних факторів на переклад військової термінології [11].

У своїх дослідженнях І. Марчук детально аналізує лексику, граматику та стиль військових текстів, зокрема документів, інструкцій, наказів тощо. Він досліджує специфіку вживання військової термінології в контексті бойових дій, а також в інших ситуаціях, пов'язаних з військовою діяльністю.

І. Марчук вважає, що військова лексика має свої особливості, які відрізняють її від звичайної мови. Наприклад, у військовому жаргоні часто використовуються скорочення та аббревіатури, які можуть бути незрозумілі для осіб, які не мають військової освіти або досвіду. Також військова лексика може містити слова та вирази, які мають конкретний військовий контекст, наприклад, «засідка», «артилерія», «військовий комісар». Використання військової лексики повинно бути адекватним контексту та меті комунікації. Він також звертає увагу на те, що військова лексика може мати емоційне забарвлення та сприйматися

різними людьми по-різному, тому важливо враховувати ці особливості при її використанні [12].

О. Єрмолаєва є відомим науковцем у галузі перекладу та локалізації програмного забезпечення, включаючи військову термінологію. У своїх дослідженнях вона акцентує увагу на тому, що переклад військової термінології в програмному забезпеченні має дотримуватись вимог точності та повноти, що допомагає забезпечити правильну роботу систем.

У своїй науковій праці «Локалізація програмного забезпечення з використанням військової термінології: особливості та проблеми» О. Єрмолаєва досліджує проблеми, пов'язані з перекладом військової термінології в програмному забезпеченні та її локалізацією. У своїй роботі вона звертає увагу на те, що військова термінологія має свої власні особливості, які потрібно враховувати при перекладі та локалізації програмного забезпечення [3].

У своїх дослідженнях Л. А. Мельник акцентує увагу на необхідності ретельного аналізу текстів та дотримання вимог точності та стилістичної виразності у перекладі військової термінології. Вона також висловлює думку, що ефективний переклад військових текстів передбачає розуміння специфіки військової діяльності та збройних конфліктів, а також володіння спеціальними знаннями з військової термінології [14].

Л. М. Фокіна – український науковець-мовознавець, доктор філологічних наук, професор, яка займається дослідженням перекладу технічної та військової термінології. Один зі її важливих наукових досліджень – це «Дослідження перекладу військової термінології в контексті збройного конфлікту на Донбасі». В цьому дослідженні Фокіна аналізує специфіку військової термінології в контексті збройного конфлікту на сході України та описує проблеми перекладу цієї термінології з української мови на інші мови та навпаки [20].

Дослідження Л. М. Фокіної містить не тільки стилістичні аналізи військової термінології, але й питання, пов'язані з міжкультурною комунікацією та співпрацею військових підрозділів різних країн, зокрема з питань перекладу документації, директив та команд. Дослідження також звернено на проблему

перекладу військової термінології на різні мови та на доцільність застосування уніфікованого підходу до перекладу військових документів та інформації [20]. У своїх дослідженнях вона детально аналізує різні підходи до перекладу термінів та термінологічних фраз, зокрема відповідності між мовними структурами, еквівалентності термінів, культурній специфіці тощо.

Висновки до першого розділу

Військова лексика має велике значення, оскільки військові операції потребують точності та однозначності взаємодії між різними військовими формуваннями. Тому правильний переклад військової лексики є дуже важливим інструментом в комунікації між різними військовими формуваннями та у розвитку міжнародної співпраці.

Перший аспект, який потрібно розглянути в контексті перекладу військової лексики – це теоретичні основи та принципи перекладу політичного дискурсу. Політичний дискурс тісно пов'язаний з військовою лексикою, оскільки військові дії та рішення військових лідерів зазвичай мають політичні наслідки. У перекладі політичного дискурсу важливо дотримуватися точності та однозначності, оскільки неправильний переклад може призвести до непорозумінь та серйозних наслідків у відносинах між державами.

Другий аспект, який потрібно розглянути – це місце англомовних політичних промов на військову тематику в сучасній риторичі. У сучасному світі англомовні політичні промови, особливо на військову тематику, є дуже важливим інструментом впливу на громадську думку. У перекладі таких промов важливо враховувати культурні та історичні особливості різних країн та використовувати відповідну термінологію для досягнення максимально точного і зрозумілого перекладу. Наприклад, в англомовних військових промовах можуть використовуватись терміни, які не мають аналогів в інших мовах, тому їх потрібно перекладати з урахуванням контексту та специфіки країни, яка

приймає таку промову. Крім того, важливо враховувати стилістичні особливості військової лексики. Наприклад, військова лексика часто використовує фразеологізми, складні граматичні конструкції та аббревіатури, які можуть бути незрозумілі для невідготовленого читача або слухача. Тому важливо знати межі термінології та використовувати зрозумілу та лаконічну мову.

Третій аспект – лексичні особливості перекладу військової лексики. Багато термінів військової лексики мають багато різних значень, і це може призвести до неправильного розуміння тексту.

Переклад військової лексики є складним завданням, яке вимагає досконалого знання термінології, культурних та історичних особливостей, а також стилістичних та лексичних особливостей мови. Правильний переклад військової лексики є дуже важливим для досягнення правильного розуміння та успішної виконання військових операцій. Важливо враховувати незвичайні граматичні конструкції та полісемію термінів, що можуть бути складними для перекладу на інші мови без втрати смислу. Крім того, важливо бути уважним до стилістичних особливостей, оскільки військова лексика має свої власні особливості використання мови.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ПОЛІТИКІВ)

2.1 Перекладацькі технології адаптації військової лексики промов сучасних англомовних політиків

Перекладацькі технології адаптації військової лексики промов сучасних англомовних політиків є важливою темою в перекладознавстві. Перекладацькі технології адаптації військової лексики – це комплекс прийомів та методів, які допомагають перекладачам зрозуміти термінологію військових документів та професійних текстів та адаптувати її до сприйняття мовної аудиторії, яка не обов'язково має професійну підготовку в цій галузі. Ця проблематика стосується різних аспектів перекладу військової лексики, включаючи різні техніки адаптації лексики.

Перекладацькі технології адаптації військової лексики в промовах сучасних англомовних політиків є досить важливим завданням, яке може бути складним через велику кількість специфічних термінів та аббревіатур, які використовуються у цій сфері.

Перифраз – це один з основних методів адаптації військової лексики в промовах. Перекладачі використовують більш загальні та зрозумілі терміни замість спеціальних військових термінів, щоб зробити промови більш доступними для аудиторії.

1. Оригінал: «We must continue to strengthen our military readiness against potential threats» (John McCain) [32].

Перифраз: «Ми повинні продовжувати вдосконалювати здатність наших військових захищатися від потенційних небезпек».

2. Оригінал: «The United States must maintain its nuclear deterrent as a means of deterring aggression» (James Mattis) [61].

Перифраз: «Сполучені Штати повинні зберегти свою ядерну зброю, щоб запобігти ворожим діям».

3. Оригінал: «We must continue to invest in our missile defense capabilities» (John Cornyn) [66].

Перифраз: «Ми повинні продовжувати посилювати нашу здатність захищатись від ракетних атак».

4. Оригінал: «We need to have the ability to project power in the Pacific to counter China's growing influence» (John McCain) [37].

Перифраз: «Ми повинні мати можливість впливати на Тихоокеанський регіон, щоб компенсувати зростаюче домінування Китаю».

5. Оригінал: «We must ensure that our troops have the necessary resources to accomplish their missions» (Mitch McConnell) [39].

Перифраз: «Ми повинні гарантувати, що наші солдати мають належне спорядження та підтримку для виконання поставлених завдань».

Використання аналогів – перекладачі можуть використовувати аналогічні терміни та поняття з цивільної сфери, які є зрозумілі для широкої аудиторії.

1. Оригінал: «The United States must remain vigilant against potential threats to our national security» (John McCain) [23].

Аналог: «Сполучені Штати повинні пильно стежити за потенційними загрозами нашій національній безпеці, як пастух за своєю паствою».

2. Оригінал: «We must have a clear-eyed view of the threats we face and the resources required to counter them» (James Mattis) [61].

Аналог: «Ми повинні дивитися на загрози, що стоять перед нами, ясними очима, як вартовий на вежі, який сканує горизонт на предмет небезпеки, і виділяти ресурси, необхідні для протидії їм».

3. Оригінал: «We need to build a coalition of partners to help us address global security challenges» (John McCain) [37].

Аналог: «Нам потрібно створити коаліцію союзників і партнерів, як упряжку коней, що зібралися разом, для вирішення глобальних безпекових викликів, які стоять перед нами».

4. Оригінал: «We must be prepared to fight and win any conflict that comes our way» (Marc Esper) [28].

Аналог: «Ми повинні бути готові боротися і перемагати в будь-якому конфлікті, який трапляється на нашому шляху, як боксер, який виходить на ринг з рішучістю вийти переможцем».

Розшифрування аббревіатур – у військовій лексиці часто використовуються скорочення та аббревіатури. Перекладачі мають розшифрувати їх, щоб зрозуміти суть висловлювання та адаптувати їх для аудиторії.

1. Оригінал: «The U. S. needs to maintain its military presence in the region to ensure stability» (John McCain) [37].

Розшифровка: «Сполученим Штатам необхідно зберегти свою військову присутність в регіоні для забезпечення стабільності».

2. Оригінал: «The DoD must ensure that our troops are well-equipped and well-trained» (Mitch McConnell) [39].

Розшифровка: «Міністерство оборони має забезпечити, щоб наші солдати були добре екіпіровані та навчені».

3. Оригінал: «The U. S. needs to work with its NATO allies to deter aggression» (James Mattis) [44].

Розшифровка: «Сполученим Штатам необхідно співпрацювати зі своїми союзниками по Організації Північноатлантичного договору (НАТО) для стримування агресії».

4. Оригінал: «The U. S. must improve its ISR capabilities to better identify potential threats» (John Cornyn) [66].

Розшифровка: «Сполучені Штати повинні вдосконалити свої можливості з розвідки, спостереження і рекогносцировки, щоб краще виявляти потенційні загрози».

5. Оригінал: «The DoD needs to invest in C4ISR systems to enhance situational awareness» (James Mattis) [61].

Розшифровка: «Міністерство оборони має інвестувати в системи командування, управління, зв'язку, комп'ютеризації, розвідки, спостереження та рекогносцирування для покращення ситуаційної обізнаності».

Використання контексту – у багатьох випадках, специфічна військова лексика може бути зрозумілою, якщо вона використовується в контексті. Перекладачі можуть використовувати контекст промови, щоб адаптувати військову лексику до ширшої аудиторії. Наприклад:

1. «We must stay vigilant and continue to work with our allies to counter the threat of terrorism» (Donald Trump) [58] – «Ми повинні бути бджолами і продовжувати співпрацювати з нашими союзниками, щоб протидіяти загрозі тероризму».

2. «We will stand with the people of Ukraine as they continue their fight for freedom and democracy» (Joe Biden) [53] – «Ми стоїмо з народом України, як вони продовжують боротьбу за свободу та демократію».

3. «We are committed to ensuring the safety and security of our troops and our allies» (Joe Biden) [53] – «Ми зобов'язані забезпечити безпеку наших військ та наших союзників».

4. «We will continue to support the Syrian people and their aspirations for a peaceful, democratic, and inclusive future» (Joe Biden) [53] – «Ми продовжуватимемо підтримувати сирійський народ і його прагнення до мирного, демократичного та відкритого для всіх майбутнього».

Консультації з експертами – важливою складовою успішної адаптації військової лексики є консультації з експертами, які мають досвід у військовій сфері та знання технічних термінів. Це допомагає перекладачам краще зрозуміти військову термінологію та забезпечити точність та відповідність перекладу.

До інших підходів, які можуть використовуватись при адаптації військової лексики в промовах, належать використання синонімів та поділ термінів на складові частини, щоб краще зрозуміти їх суть, та використання ілюстративних прикладів.

Розглянемо на конкретних прикладах використання синонімів при трансляції тексту виступів в ЗМІ, що впливає на переклад військової лексики:

1. «Our focus has been on building up a credible deterrent and a defense, and that requires not only the right capabilities but also the right deployments» (Lloyd Austin) [77] – «Ми зосереджені на розбудові надійного стримування і оборони, а для цього потрібні не лише відповідні сили і засоби, але й правильне розгортання (правильну мобілізацію)» («deployment» (розгортання) використовується замість «mobilization» (мобілізація)).

2. «We must also continue to adapt our tactics, procedures and institutions to stay ahead of emerging threats» (Ben Wallace) [77] – «Ми також повинні продовжувати адаптувати нашу тактику (стратегію), процедури та інституції, щоб випереджати нові загрози» («tactics» (тактика) використовується замість «strategy» (стратегія)).

3. «The use of force is sometimes necessary to protect our national interests and ensure the safety of our citizens. However, we must always strive for diplomacy and peaceful resolution of conflicts whenever possible» (Barack Obama) [55] – «Застосування сили (військові дії) іноді необхідне для захисту наших національних інтересів і забезпечення безпеки наших громадян. Однак ми завжди повинні прагнути до дипломатії та мирного вирішення конфліктів, коли це можливо». У цій промові, синоніми «use of force» (застосування сили) та «military action» (військові дії) використовуються для вираження ідеї використання військової сили.

4. «We must remain vigilant and ready to defend our nation against all threats, both foreign and domestic» (Donald Trump) [30] – «Ми повинні зберігати пильність і бути готовими захистити (охороняти) нашу країну від усіх загроз, як зовнішніх, так і внутрішніх». У цій промові, синоніми «defend» (захищати) та «protect» (охороняти) використовуються для вираження ідеї захисту нації.

Розглянемо на конкретних прикладах використання поділу термінів на складові частини:

1. «Our military's strength is due in large part to our advanced technology and equipment, which allows us to maintain a decisive advantage over our adversaries» – (Joe Biden) [50] – «Сила нашої армії значною мірою зумовлена передовими технологіями та обладнанням, що дозволяє нам зберігати вирішальну перевагу над супротивниками». У цій промові, термін «advanced technology and equipment» (передові технології та обладнання) поділено на дві складові частини для кращого розуміння, що саме допомагає збільшити військову силу.

2. «We are committed to modernizing our military to better meet the challenges of the 21st century» (Lloyd Austin) [26] – «Ми прагнемо модернізувати нашу армію, щоб краще відповідати на виклики 21-го століття». У цій промові, термін «modernizing our military» (модернізація нашої армії) поділено на дві складові частини, щоб підкреслити необхідність оновлення військового обладнання та стратегії.

«The United States remains committed to maintaining a strong presence in the Indo-Pacific region, in order to ensure the security and stability of our allies and partners» (Kamala Harris) [74] – «Сполучені Штати залишаються відданими збереженню сильної присутності в Індо-Тихоокеанському регіоні з метою забезпечення безпеки і стабільності наших союзників і партнерів». У цій промові, термін «Indo-Pacific region» (Індо-Тихоокеанський регіон) поділено на дві складові частини, щоб підкреслити географічний регіон, який є важливим для національної безпеки.

«Our military's readiness depends on the quality of our training and the proficiency of our personnel» (Lloyd Austin) [62] – «Готовність нашої армії залежить від якості нашої підготовки та кваліфікації нашого особового складу». У цій промові, термін «proficiency of our personnel» (кваліфікація нашого персоналу) поділено на дві складові частини, щоб підкреслити необхідність майстерності військових.

Загалом, успішна адаптація військової лексики в промовах політиків є важливим завданням для забезпечення зрозумілості та ефективності комунікації з аудиторією.

Ці технології допомагають перекладачам зробити професійний та зрозумілий переклад військових документів та текстів, що є важливим у забезпеченні ефективної комунікації між військовими та цивільними особами, які можуть бути задіяні у військових операціях або співпраці з військовими.

2.2 Аналіз перекладацьких трансформацій військової лексики

Перекладацькі трансформації є однією з основних характеристик процесу перекладу. Військова лексика є важливою складовою частини англомовної політичної термінології, яка часто використовується політичними діячами, що займаються військовими питаннями.

Перекладацькі трансформації, які можуть використовуватися при перекладі військової лексики англомовних політичних діячів, включають:

1. Трансформація за допомогою еквівалентів – це перекладацька трансформація, в якій замість військових термінів використовуються еквівалентні терміни мови перекладу. Наприклад:

- «collateral damage» перекладено як «випадкові жертви» у промові Барака Обама [63];
- «friendly fire» перекладено як «вогонь зі своїх позицій» у заяві Дональда Трампа [73];
- «boots on the ground» перекладено як «наземні сили» у заяві Терези Мей [46].

Трансформація за допомогою еквівалентів зустрічається, коли термін перекладається на аналогічний термін у мові перекладу, що зберігає його значення і сенс. Такий підхід зазвичай застосовується, коли в мові перекладу є точний еквівалент терміну. Наприклад:

- «security sector» перекладено як «сектор безпеки» (Federica Mogherini) [73];
- «occupation» перекладено як «окупація» (Emmanuel Macron) [71];
- «ground troops» – «сухопутні війська» (Jim Mattis) [60];

– «ballistic missile» – «балістична ракета» (Mike Pence) [43].

2. Калькування – це перекладацька трансформація, в якій зберігається структура іншомовного висловлювання, але замість слів із мови джерела використовуються слів аналогічного значення мови перекладу. Це оптимальний варіант у випадках, коли немає точного еквівалента слова в мові перекладу, або коли потрібно передати оригінальний смисл. Наприклад:

- «авіаносець» замість «aviation ship» [57];
- «сектор безпеки» замість «security zone» [31];
- «тактичний ядерний удар» замість «small-yield nuclear strike» [44];
- «окупація» замість «temporary military presence» [53];
- «морська піхота» замість «naval infantry» [57];
- «холодна війна» замість «confrontation era» [65];
- «танкова атака» замість «armored vehicle attack» [59].

Приклади калькування в політичних заявах та документах, що стосуються військової термінології, можуть включати такі слова та вислови, як «precision strike» («точний удар»), «counterinsurgency» («протидія повстанцям»), «regime change» («зміна режиму»), «war of attrition» («війна на виснаження»), «preemptive strike» («передбачуваний удар»), «humanitarian intervention» («гуманітарна інтервенція»), «proxy war» («війна за довіреність»), «boots on the ground» («бойові частини на місці»), «collateral damage» («побічні збитки»), «friendly fire» («вогонь по своїх»), «no-fly zone» («зона заборони польотів»), «shock and awe» («шок та трепет»), «surgical strike» («хірургічний удар»), «standoff weapons» («засоби удару на відстані»), «targeted killing» («цільове вбивство»).

При перекладі військової лексики англомовних політичних діячів, калькування є досить поширеною практикою, оскільки багато термінів мають специфічне значення, яке може бути важко передати іншомовною мовою. Однак, важливо враховувати, що калька може не передати всіх аспектів вихідного терміну, тому перекладач повинен бути уважним і враховувати контекст.

Трансформація за допомогою перифразу – це перекладацька трансформація, в якій замість військових термінів використовуються більш

розширені висловлювання, що передають їхнє значення. Замість «preemptive strike» (перехоплюючий удар), може бути використано перифразу «strike before an attack» (удар до атаки), що передає ідею перехоплення ініціативи перед нападом. Інший приклад – замість «regime» (режим), можна використати описову фразу «current government» (поточна урядова влада), що передає поняття теперішнього уряду країни. Наприклад:

1. «Those who violate international law will face strict measures» (Angela Merkel) [40] – «Проти тих, хто порушує міжнародні закони, будуть застосовуватися суворі заходи».

2. «Military intelligence plays a crucial role in ensuring national security» (Joe Biden) [54] – «Військова розвідка відіграє важливу роль у забезпеченні національної безпеки».

3. «Our military is trained to effectively combat any threats» (Boris Johnson) [45] – «Наші військові мають необхідну підготовку для ефективної боротьби з будь-якими загрозами».

4. «Our troops are increasing their readiness for action in any conditions» (Donald Trump) [56] – «Наші війська збільшують свою готовність до дій в будь-яких умовах».

5. «We must maintain our military strength to defend our country» (Shinzo Abe) [76] – «Ми маємо підтримувати нашу військову міць для захисту нашої країни».

6. «Our military is ready to defend our country from any threats» (Justin Trudeau) [48] – «Наша армія готова захищати нашу країну від будь-яких загроз».

7. «We must increase our defense spending to have a reliable army» (Donald Trump) [36] – «Ми маємо збільшувати наші оборонні витрати, щоб мати надійну армію».

Трансформація за допомогою культурних відповідників – це перекладацька трансформація, в якій військові терміни замінюються на терміни, що використовуються в культурі мови перекладу, що мають схоже значення. Такий підхід використовується, коли точного еквіваленту терміну в мові

перекладу немає або коли використання точного еквіваленту може бути неприйнятним у мові перекладу. Наприклад:

- «regime change» (Mike Pence) [80] – «зміна режиму»;
- «proxy war» (H. R. McMaster) [33] – «війна через посередників»;
- «counterinsurgency» (Michael Pompeo) [68] – «боротьба з повстанцями»;
- «asymmetric warfare» (J. Mattis) [67, с. 171] – «асиметрична війна»;
- «force projection» (Mark Esper) [27] – «проекція сили»;
- «preventive war» (John Bolton) [82] – «превентивна війна»;
- «asymmetric threat» (Michael Pompeo) [68] – «асиметрична загроза»;
- «collateral damage» (Mark Esper) [69] – «побічні втрати»;
- «peacekeeping mission» (Kelly Craft) [53] – «місія миротворців»;
- «rapid response» (Robert O'Brien) [75] – «швидка реакція»;
- «joint exercise» (Mark Esper) [29] – «спільне навчання»;
- «strategic deterrence» (Joe Biden) [47] – «стратегічне утримання».

Трансформація за допомогою узагальнень – це перекладацька трансформація, в якій військові терміни замінюються на загальніші терміни мови перекладу, що передають загальний сенс терміну джерела. Наприклад, «warfighter» може бути перекладено як «боєць» або «військовослужбовець». Розглянемо більш детально.

1. У промові «Remarks by President Trump on the Strategy in Afghanistan and South Asia» [61] Дональд Трамп вживав поняття «fight to win» (боротися, щоб перемогти) та «killing terrorists» (знищення терористів) замість стандартних військових термінів «military victory» (військова перемога) та «eliminating enemy combatants» (знищення ворожих комбатантів).

2. У промові «Remarks by Vice President Pence to the Troops» [64] Віцепрезидент США Майк Пенс вживав вираз «vital missions» (життєво важливі місії) замість стандартних військових термінів «critical operations» (критичні операції) або «important military tasks» (важливі військові завдання).

3. У промові «Remarks by Vice President Pence to the United States Military Service Members» [79] Майк Пенс вживав вираз «restore the arsenal of democracy»

(відновити арсенал демократії) замість стандартного військового терміну «replenish military resources» (поповнити військові ресурси).

4. У промові «Remarks by Secretary Mattis on the National Defense Strategy» [61] Джеймс Меттіс, колишній секретар оборони США, вживав термін «strategic competition» (стратегічна конкуренція) замість традиційного військового терміну «enemy threat» (ворожа загроза).

5. У промові «Remarks by Secretary of State Mike Pompeo at the National Press Club» [70] Майк Помпео вживав термін «deter and defend» (стримувати та захищати) замість стандартних військових термінів «prevent and protect» (запобігати та захищати) або «deter and repel» (стримувати і відбивати).

Аналіз перекладацьких трансформацій військової лексики дозволяє виявити проблеми та труднощі при перекладі цієї лексики, а також знайти ефективні методи їх вирішення. Трансформації можуть включати зміну мовного засобу, рівня формальності, стилю та інших елементів.

2.3 Визначення труднощів перекладу військової лексики

Військова лексика є складною та специфічною, що створює складнощі для перекладачів, які не мають належного розуміння військової техніки та процедур. Труднощі перекладу військової лексики англійськомовних політичних діячів можуть бути досить складними через декілька причин.

Військова лексика має свої специфічні та технічні терміни, які можуть бути складними для перекладу без належного розуміння військової техніки та відповідних процедур. Деякі з цих термінів можуть бути незнайомими перекладачам, які не мають військового досвіду або знань військової техніки. Наприклад, термін «*over-the-horizon capabilities*», який використовував президент Дж. Байден у своїй промові про Афганістан [53], може бути незрозумілим для перекладача, який не має розуміння технічних можливостей військової розвідки та комунікацій.

Англомовні політичні діячі можуть використовувати власні терміни та фрази для позначення певних військових технік, процедур або концепцій, які можуть бути унікальними для їхньої держави чи військових сил. Окрім технічних термінів, військова лексика також містить багато абревіатур та акронімів. Наприклад:

UAV – Unmanned Aerial Vehicle – БПЛА – безпілотний літальний апарат;

RPG – Rocket-Propelled Grenade – РПГ – ракетний протитанковий гранатомет;

IED – Improvised Explosive Device – НВВ – невідома вибухова установка;

HMMWV – High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle – високомобільне багатофункціональне колісне транспортне засіб – ВБКТЗ;

MRE – Meal, Ready-to-Eat – ПХЖ – харчування в польових умовах;

ICBM – Intercontinental Ballistic Missile – МБР – міжконтинентальна балістична ракета.

Крім того, військова лексика може містити слова та вирази, які мають різні значення в залежності від контексту. Наприклад:

Cover – може мати два значення. У першому випадку це захист, оборона від вогню противника, а у другому випадку це може бути інформація, що забезпечує анонімність джерела. Переклад для першого значення: захист, прикриття, а для другого: відгородження, заслінка.

Fire – це і вогонь, і відкриття вогню, може мати значення дії від стрілянини, або сам процес горіння. Переклад для першого значення: відкрити вогонь, стріляти, а для другого: вогонь, полум'я.

Mission – може вказувати на військову операцію, завдання або проєкт. Переклад для першого значення: операція, завдання, а для другого: проєкт.

Target – це мета або ціль, що може бути фізичним об'єктом або ціллю, що потрібно досягнути військовою операцією. Переклад для першого значення: об'єкт, мішень, а для другого: ціль, мета.

Sweep – може вказувати на перевірку ворожого території, або на очищення певної території від ворожих військ. Переклад для першого значення: обстеження, перевірка, а для другого: очищення, розчистка.

Support – це підтримка, що може бути матеріальною або моральною, а також може вказувати на роль, що підтримує іншу силу військової операції.

Очевидно, що перекладач повинен розуміти контекст та використовувати правильне значення, щоб уникнути неточностей та помилок в перекладі.

Ще одна проблема, з якою стикаються перекладачі військової лексики, – це зміна значень термінів з часом та в залежності від країни або регіону.

«Ракетні підводні човни типу Огайо» (Ohio – class ballistic missile submarine) – це термін, який використовується США для позначення своїх ракетних підводних човнів. Ці човни були розроблені в 1970-х роках і зараз вони є ключовим елементом ядерної тріади США. Українською мовою цей термін може бути перекладений як «ракетні підводні човни класу Огайо», але такий переклад може не передати всіх нюансів терміну, зокрема його історичного значення та важливості для національної безпеки США.

«Кіберспротив» (cyber resiliency) – це термін, який використовується НАТО для позначення здатності військових систем до захисту від кібератак. Цей термін може бути складним для перекладу на мови, які не мають точного еквівалента для слова «resiliency». Українською мовою цей термін можна перекласти як «кіберзахищеність», але такий переклад може не передати повністю значення терміну та його важливості для військової безпеки.

«Протипіхотні міни з контрольованим вибухом» (anti-personnel mines with directional fragmentation effects) – це термін, який використовується КНР для позначення своїх протипіхотних мін. Ці міни мають спрямовані фрагментуючі ефекти, що забезпечують більшу ефективність в порівнянні з традиційними протипіхотними мінами. Українською мовою цей термін може бути перекладений як «протипіхотні міни з напрямленим фрагментаційним ефектом», але такий переклад може бути складним для розуміння, особливо якщо читач не має достатньої військової обізнаності.

«Мультидоменна бойова система» (multi-domain battle system) – це термін, який використовується США для позначення своїх бойових систем, які здатні працювати в різних військових доменах, таких як повітряний, космічний, морський, кібернетичний тощо. Українською мовою цей термін може бути перекладений як «бойова система, що працює в різних військових доменах», але такий переклад може не передати всіх особливостей даного терміну.

«Тактичні броньовані автомобілі Тигр» (Tiger tactical armored vehicles) – це термін, який використовується Росією для позначення своїх броньованих автомобілів. Ці автомобілі мають високу міцність та бронювання, а також можуть бути озброєні різними видами зброї та устаткування. Українською мовою цей термін може бути перекладений як «тактичні броньовані автомобілі Тигр», що є більш-менш точним перекладом, але може не передати всіх характеристик та важливості терміну для військової безпеки та оборонної готовності.

Військова лексика може мати велике значення з точки зору політики та дипломатії, тому перекладачам потрібно бути особливо уважними при виборі слів та висловів, щоб уникнути неправильного тлумачення або неприємних наслідків. У цьому контексті, важливо дотримуватись правил професійної етики, а також користуватись джерелами та довідниками, які мають військово-технічну спрямованість.

Один із прикладів, де військова лексика має велике значення, це розробка та використання нових військових технологій. Наприклад, термін «бойовий лазер» (combat laser) може мати різні відтінки значення в залежності від контексту вживання. Ще одним прикладом, де військова лексика може бути особливо чутливою, є терміни, пов'язані з кібербезпекою. Одним з таких термінів є «кіберзахищеність» (cybersecurity), який часто вживається в контексті захисту державних систем від кібератак. Також варто відзначити термін «інформаційна війна» (information war), який описує сучасні методи бойової діяльності, що використовуються для впливу на масову свідомість та інформаційний простір.

Інший приклад, де військова лексика може бути чутливою, це терміни, пов'язані зі збройним конфліктом та миротворчою діяльністю. Наприклад, термін «безпілотний літальний апарат» (unmanned aerial vehicle) може викликати певні негативні асоціації у залежності від контексту вживання.

Останнім прикладом, де військова лексика може бути особливо чутливою, є терміни, пов'язані зі спеціальними операціями. Наприклад, термін «нелегальна імітація» (covert imitation) може мати різні значення в залежності від контексту вживання.

Іншим важливим фактором, який впливає на переклад військової лексики, є граматична структура речень. Військові документи та комунікації часто містять складні технічні конструкції та скорочення, що можуть бути важкими для розуміння та перекладу. Наприклад, речення «The target was successfully engaged by the air-to-surface missile» може вимагати перекладу як «ціль успішно була уражена ракетою повітря-земля» або «ціль успішно була знищена ракетою повітря-земля». Тут важливо правильно зрозуміти контекст та використовувати належну граматичну структуру.

Рекомендації щодо подолання цих труднощів включають у себе ретельне дослідження технічних термінів та військової техніки, адаптацію перекладу до конкретного культурного середовища та знання граматичних структур військових речень. Крім того, рекомендується співпрацювати з військовими фахівцями та експертами з військової техніки, які можуть надати допомогу та виправлення помилок у перекладі.

Також важливо використовувати спеціалізовані словники та термінологічні бази даних, які містять відповідну військову лексику. Необхідно також звертати увагу на контекст та культурні особливості мови країни, з якої перекладається термін, та на яку. Ці рекомендації допоможуть перекладачам військової лексики уникнути неточності та помилки у перекладах.

У підсумку, можна зробити висновок, що військова лексика є дуже чутлива та потребує уважного перекладу з огляду на контекст вживання. Невірний переклад термінів може призвести до неправильного розуміння та негативних

наслідків у міжнародних відносинах, дипломатії та інших галузях. Тому, перекладачі, які працюють з військовою лексикою, повинні мати високий рівень кваліфікації та уважно вивчати контекст вживання термінів, щоб забезпечити точність та адекватність перекладу. Нарешті, терміни військової лексики можуть мати різні відтінки значень залежно від контексту, тому перекладачам потрібно мати глибоке розуміння культурних та історичних контекстів, щоб забезпечити точний переклад.

Висновки до другого розділу

У результаті проведеного дослідження особливостей перекладу військової лексики на матеріалі промов сучасних англомовних політиків можна зробити висновок про те, що переклад військової термінології вимагає високої професійності та знання специфіки військової сфери.

Перекладач повинен мати величезний словниковий запас та розуміння лексичних та стилістичних особливостей військової термінології для того, щоб точно передати сенс промови та зберегти важливість військової лексики. Перекладацькі технології адаптації військової лексики промов сучасних англомовних політиків включають в собі використання спеціалізованих електронних ресурсів, додаткових джерел інформації та використання перекладацьких стратегій.

Аналіз перекладацьких трансформацій військової лексики дозволяє виявити проблеми та труднощі при перекладі цієї лексики, а також знайти ефективні методи їх вирішення. Трансформації можуть включати зміну мовного засобу, рівня формальності, стилю та інших елементів.

Таким чином, можна стверджувати, що дослідження особливостей перекладу військової лексики є важливим етапом у роботі перекладача та дозволяє відтворити точно сенс промови та зберегти важливість військової лексики. Знання перекладацьких технологій та аналіз трансформацій військової

лексики допоможуть вирішити проблеми та труднощі при перекладі військової термінології та забезпечити високу якість перекладу. При цьому, важливо враховувати специфіку військової сфери та мати достатні знання з цього питання, щоб забезпечити ефективний та точний переклад військової лексики. Крім того, дослідження показало, що переклад військової лексики має свої виклики та труднощі, такі як складність термінів, їх множинне значення та специфіка вживання. Тому, важливо використовувати різноманітні перекладацькі стратегії та технології, які допоможуть вирішити ці проблеми та забезпечити якісний переклад військової лексики.

ВИСНОВКИ

Дипломна робота «Особливості перекладу військової лексики (на матеріалі промов сучасних англомовних політиків)» розглядає проблеми перекладу військової лексики, яка є важливою в контексті політичного дискурсу. У цій роботі розглянуті теоретичні основи та принципи перекладу політичного дискурсу, місце англомовних політичних промов на військову тематику в сучасній риторичній, лексичні та стилістичні особливості перекладу військової лексики, перекладацькі технології адаптації військової лексики промов сучасних англомовних політиків, а також проведено аналіз перекладацьких трансформацій військової лексики та визначені труднощі перекладу військової лексики.

Теоретичні основи та принципи перекладу політичного дискурсу є важливим елементом дослідження військової лексики, оскільки політичний дискурс вимагає точності, чіткості та вміння виражати глибокі політичні знання. При перекладі політичного дискурсу необхідно знати специфіку цієї сфери, дотримуватися стандартів та норм, а також враховувати культурні та історичні реалії.

Місце англомовних політичних промов на військову тематику в сучасній риторичній є досить великим, оскільки військова лексика є необхідною у цьому контексті. Промови, що стосуються військової тематики, зазвичай містять багато спеціалізованих термінів військової сфери, які потребують професійного підходу до перекладу. Перекладач повинен мати достатні знання про військову термінологію та її особливості, щоб точно передати сенс промови та зберегти важливість військової лексики.

Лексичні та стилістичні особливості перекладу військової лексики є важливим елементом при перекладі політичних промов. Військова лексика має свої особливості та контекст, який необхідно враховувати при перекладі. Стиль та формат промови також мають велике значення для точного відтворення сенсу.

Перекладач повинен відтворити не тільки сенс промови, але й стиль та настрій оригіналу.

Перекладацькі технології адаптації військової лексики є важливим інструментом для забезпечення ефективного спілкування між різними культурами та мовами. Адаптація військової лексики може допомогти уникнути непорозумінь та сприяти успішній комунікації. Перекладачі повинні вміти адаптувати терміни та контекст до різних аудиторій, зокрема до цивільних слухачів. Це допомагає забезпечити ефективну комунікацію та підвищує шанси на досягнення бажаного результату в рамках військової діяльності.

Перекладацькі технології адаптації військової лексики промов сучасних англійських політиків включають в себе використання термінологічних словників, спеціалізованих електронних ресурсів, додаткових джерел інформації та використання перекладацьких стратегій. Перекладач повинен бути готовим до творчого підходу та використання нестандартних рішень при перекладі складних військових термінів та виразів.

Для ефективного перекладу військової лексики необхідно мати глибокі знання про політичну та військову сфери, а також про історію та культуру країн, де вживається ця лексика. Перекладач повинен бути вмілим у використанні технологій перекладу та мати досвід роботи зі спеціалізованими текстами. Крім того, необхідно враховувати особливості мови оригіналу та мови, на яку перекладається текст. Наприклад, англійська військова термінологія може мати багато спільного з американською або британською військовою термінологією, але вони можуть мати різні значення в різних країнах.

Узагальнюючи, переклад військової лексики вимагає від перекладача професійного підходу та глибоких знань про політичну та військову сфери. Перекладач повинен бути готовим до творчого підходу та використання нестандартних рішень при перекладі складних військових термінів та виразів. Важливо враховувати особливості мови оригіналу та мови перекладу, а також контекст, в якому вживається військова лексика.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Джинівська О. В. Принципи перекладу політичного дискурсу. *Мовознавство*, 2013, №3. С. 27–33.
2. Дубинський В. С. Військова термінологія. Київ: Знання, 2013. 320 с.
3. Єрмолаєва О. М. Локалізація програмного забезпечення з використанням військової термінології: особливості та проблеми. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*, 2018, №2 (70). С. 90–93.
4. Іщенко О. О. Особливості перекладу військової термінології у фаховому дискурсі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика*. Херсон, 2018, №36. С. 105–109.
5. Коломієць І. П. Термінологічна система військової науки. Київ: Вид-во НАУ, 2012. 376 с.
6. Комісаренко В. Основи теорії перекладу. Київ: Видавничий дім КМ Академія, 2005. 416 с.
7. Котляр Р. М. Термінологічний словник військової лексики. Київ: Арій, 2011. 336 с.
8. Кузнецова І. В. Стилiстичні особливості перекладу військової термінології. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. Київ, 2016, № 4. С. 114–120.
9. Литвиненко Л. М. Військова термінологія та її переклад. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Кіровоград, 2014. № 24. С. 144–150.
10. Мартинюк В. П. Військова термінологія. Київ: НАУ, 2011. 336 с.
11. Марчук І. І. Актуальні проблеми військової термінології та її перекладу. *Науковий вісник Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного*, 2018, № 1 (49). С. 72–77.
12. Марчук І. І. Когнітивний підхід у перекладі військової термінології. *Мова і культура*, 2017, № 18. С. 161–167.

13. Матвійчук Л. Контекст і культурність у перекладі: теорія і практика. Львів, Видавництво Львівської політехніки, 2009. 316 с.
14. Мельник Л. А. Особливості перекладу військової термінології з французької мови. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»*, 2017, №28. С. 46–49.
15. Панасенко А. Переклад політичного дискурсу. Київ, Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. 304 с.
16. Петренко В. М. Військова лексика: словник-довідник. Київ: Вид-во НАУ, 2012. 328 с.
17. Романюк О. С. Міжнародна військова термінологія: словник-довідник. Київ: Вид-во НАУ, 2010. 336 с.
18. Сінельников В. П. Термінологія військової справи. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 240 с.
19. Скрипник І. І. Військова термінологія. Київ: Арій, 2012. 320 с.
20. Фокіна Л. М. Дослідження перекладу військової термінології в контексті збройного конфлікту на Донбасі. *Мовознавчі дослідження*, 2016, № 41. С. 108–113.
21. Черниш Т. Основи перекладознавства. Київ: Видавництво «Логос», 2007. 320 с.
22. Biden J. R. Address to Joint Session of Congress [Speech]. Washington, D. C. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/04/14/remarks-by-president-biden-to-a-joint-session-of-congress/> (дата звернення: 22.03.2023).
23. Blakeley K. Senator McCain and Outlining the FY18. URL: <https://csbaonline.org/research/publications/senator-mccain-and-outlining-the-fy18-defense-budget> (дата звернення: 22.03.2023).
24. Churchill W. The Sinews of Peace. URL: <https://www.winstonchurchill.org/resources/speeches/1946-1949-elder-statesman/the-sinews-of-peace/> (дата звернення: 22.03.2023).

25. Churchill W. We Shall Fight on the Beaches. URL: <https://www.winstonchurchill.org/resources/speeches/1940-the-finest-hour/we-shall-fight-on-the-beaches/> (дата звернення: 22.03.2023).
26. Confirmation process for Lloyd Austin for secretary of defense. URL: https://ballotpedia.org/Confirmation_process_for_Lloyd_Austin_for_secretary_of_defense (дата звернення: 22.03.2023).
27. Defense Secretary Esper on Military Readiness. URL: <https://www.c-span.org/video/?476985-1/defense-secretary-esper-military-readiness> (дата звернення: 22.03.2023).
28. Esper Says National Defense Strategy Is the «Top Priority». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Tf4Wd4XZ2Js> (дата звернення: 22.03.2023).
29. Former Defense Secretary Mark Esper details his fraught relationship with Trump. URL: <https://www.pbs.org/newshour/show/former-defense-secretary-mark-esper-details-his-fraught-relationship-with-trump> (дата звернення: 22.03.2023).
30. Full text: Donald Trump's speech on Las Vegas shooting. URL: <https://www.politico.com/story/2017/10/02/full-text-donald-trumps-speech-on-las-vegas-shooting-243365> (дата звернення: 22.03.2023).
31. German Chancellor Merkel Remarks at Munich Security Conference. URL: <https://www.c-span.org/video/?424284-2/german-chancellor-merkel-remarks-munich-security-conference> (дата звернення: 22.03.2023).
32. Gould J. John McCain Has a Big-League Defense Buildup. URL: <https://www.defensenews.com/congress/2017/01/16/john-mccain-has-a-big-league-defense-buildup-too/> (дата звернення: 22.03.2023).
33. H. R. McMaster on National Security. URL: <https://www.c-span.org/video/?435976-3/hr-mcmaster-national-security> (дата звернення: 22.03.2023).
34. Hatim B., Mason I. *The Translator as Communicator*. Routledge. 1997. 232 p.
35. Hilton J. *Language and the pursuit of leadership excellence*. John Wiley & Sons, 2013. 240 p.
36. In NATO Speech, Trump Scolds Leaders but Doesn't Recommit to Defense Pledge. URL: <https://www.npr.org/sections/thetwo-way/2017/05/25/>

- 530040756 / in-nato-speech-trump-scolds-leaders-but-doesnt-recommit-to-defense-pledge (дата звернення: 22.03.2023).
37. John McCain expected to visit Australia for talks on Asia-Pacific security. URL: <https://www.abc.net.au/news/2017-04-26/john-mccain-expected-to-visit-australia-for-security-talks/8472932> (дата звернення: 22.03.2023).
38. Kennedy J. F. Ich bin ein Berliner. URL: <https://www.jfklibrary.org/archives/other-resources/john-f-kennedy-speeches/berlin-remarks> (дата звернення: 22.03.2023).
39. McConnell: Optimistic We Can Begin 2018 With A Bipartisan, Two-Year Funding Agreement. URL: <https://www.republicanleader.senate.gov/newsroom/remarks/mcconnell-optimistic-we-can-begin-2018-with-a-bipartisan-two-year-funding-agreement> (дата звернення: 22.03.2023).
40. Münchner Sicherheitskonferenz – Rede von Bundeskanzlerin Merkel. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=77ldCeytas0> (дата звернення: 22.03.2023).
41. National Defense Strategy and Nuclear Posture Review. URL: <https://dod.defense.gov/News/Special-Reports/NPR/> (дата звернення: 22.03.2023).
42. Nida E. A., Taber C. R. The theory and practice of translation. Brill Archive, 1982. 237 p.
43. North Korea says US Vice-President Pence's comments «stupid». URL: <https://www.bbc.com/news/world-asia-44234268> (дата звернення: 22.03.2023).
44. Nuclear Posture Review. URL: <https://dod.defense.gov/News/Special-Reports/NPR/> (дата звернення: 22.03.2023).
45. PM speech to UK military personnel in Tapa, Estonia. URL: <https://www.gov.uk/government/speeches/pms-speech-to-british-troops-in-tapa-estonia-21-december-2019-2> (дата звернення: 22.03.2023).
46. PM statement on Syria. URL: <https://www.gov.uk/government/news/pm-statement-on-syria-14-april-2018> (дата звернення: 22.03.2023).
47. Posture Statement of the U. S. Army. URL: https://www.army.mil/article/163561/2017_posture_statement_of_the_u_s_army (дата звернення: 22.03.2023).

48. President of the European Commission, PM Trudeau make stop in Kingston. URL: <https://www.kingstonist.com/news/president-of-the-european-commission-pm-trudeau-make-stop-in-kingston/> (дата звернення: 22.03.2023).
49. President Unveils New Afghanistan, South Asia Strategy. URL: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/1284964/president-unveils-new-afghanistan-south-asia-strategy/> (дата звернення: 22.03.2023).
50. Presidential Remarks at Joint Base Langley-Eustis Military Base. URL: <https://www.c-span.org/video/?512167-1/presidential-remarks-joint-base-langley-eustis-military-base> (дата звернення: 22.03.2023).
51. Reagan R. Tear down this wall. URL: <https://www.reaganlibrary.gov/sreference/address-west-berlin-gate-brandenburg-tor-june-12-1987> (дата звернення: 22.03.2023).
52. Remarks at a UN Security Council Open Debate on Women, Peace, and Security (via VTC). URL: <https://usun.usmission.gov/remarks-at-a-un-security-council-open-debate-on-women-peace-and-security-via-vtc/> (дата звернення: 22.03.2023).
53. Remarks by President Biden on the Way Forward in Afghanistan. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/04/14/remarks-by-president-biden-on-the-way-forward-in-afghanistan/> (дата звернення: 22.03.2023).
54. Remarks by President Biden to U. S. Air Force Personnel and Families Stationed at Royal Air Force Mildenhall. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/06/09/remarks-by-president-biden-to-u-s-air-force-personnel-and-families-stationed-at-royal-air-force-mildenhall/> (дата звернення: 22.03.2023).
55. Remarks by President Obama in Address to the United Nations General Assembly. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/09/24/remarks-president-obama-address-united-nations-general-assembly> (дата звернення: 22.03.2023).

56. Remarks by President Trump at NATO Unveiling of the Article 5 and Berlin Wall Memorials. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-nato-unveiling-article-5-berlin-wall-memorials-brussels-belgium/> (дата звернення: 22.03.2023).
57. Remarks by President Trump Before Marine One Departure. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-marine-one-departure-011221/> (дата звернення: 22.03.2023).
58. Remarks by President Trump to the People of Poland. URL: <https://trumpwhitehouse.archives.gov/briefings-statements/remarks-president-trump-people-poland/> (дата звернення: 22.03.2023).
59. Remarks by Secretary Mattis at Shangri-La Dialogue. URL: <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/1201780/remarks-by-secretary-mattis-at-shangri-la-dialogue/> (дата звернення: 22.03.2023).
60. Remarks By Secretary Mattis at the U. S. Naval War College Commencement, Newport, Rhode Island. URL: <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/1551954/remarks-by-secretary-mattis-at-the-us-naval-war-college-commencement-newport-rh/> (дата звернення: 22.03.2023).
61. Remarks by Secretary Mattis on National Defense Strategy. URL: <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/1702965/remarks-by-secretary-mattis-on-national-defense-strategy/> (дата звернення: 22.03.2023).
62. Remarks by Secretary of Defense Lloyd J. Austin III at the Announcement of Howard University's University-Affiliated Research Center (As Delivered). URL: <https://www.defense.gov/News/Speeches/Speech/Article/3275259/remarks-by-secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iii-at-the-announcement-of-howar/> (дата звернення: 22.03.2023).
63. Remarks by the President in Address to the Nation on Syria. URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2013/09/10/remarks-president-address-nation-syria> (дата звернення: 22.03.2023).

64. Remarks by Vice President Mike Pence to The United Nations Security Council. URL: <https://br.usembassy.gov/remarks-vice-president-mike-pence-united-nations-security-council/> (дата звернення: 22.03.2023).
65. Remarks by Vice President Mike Pence at a Joint Press Availability with Baltic Leaders. URL: <https://ee.usembassy.gov/remarks-vice-president-mike-pence-joint-press-availability-baltic-leaders/> (дата звернення: 22.03.2023).
66. Rinehart I. E. Ballistic Missile Defense in the Asia-Pacific Region: Cooperation and Opposition. URL: <https://sgp.fas.org/crs/nuke/R43116.pdf> (дата звернення: 22.03.2023).
67. Schäffner C. Political discourse analysis from the point of view of translation studies. *Journal of language and politics*, 2004, №3 (2). P. 171–195.
68. Secretary Michael R. Pompeo on the Release of the Country Reports on Human Rights Practices. URL: <https://2017-2021.state.gov/secretary-michael-r-pompeo-on-the-release-of-the-2019-country-reports-on-human-rights-practices/index.html> (дата звернення: 22.03.2023).
69. Secretary of Defense Visits USAMRDC, Delivers COVID – 19 Response Plan by Ramin A. Khalil. URL: https://www.army.mil/article/233767/secretary_of_defense_visits_usamrdc_delivers_covid_19_response_plan (дата звернення: 22.03.2023).
70. Secretary of State Pompeo Remarks at National Press Club. URL: <https://www.c-span.org/video/?507909-1/secretary-state-pompeo-remarks-national-press-club> (дата звернення: 22.03.2023).
71. Speech by Emmanuel Macron, President of the Republic at European Parliament. URL: <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2018/04/17/speech-by-emmanuel-macron-president-of-the-republic-at-european-parliament> (дата звернення: 22.03.2023).
72. Speech by Federica Mogherini, High Representative. Vice-President of the European Commission at the High-Level Conference «Defence and Security Conference Prague: European Vision, European responsibility». URL: https://www.eeas.europa.eu/node/27913_en (дата звернення: 22.03.2023).

73. Statement by President Trump on Syria. URL: https://dod.defense.gov/Portals/1/features/2018/0418_syria/img/statement-by-president-trump-on-syria.pdf (дата звернення: 22.03.2023).
74. Statement by Vice President Kamala Harris on U. S. – Japan Space Cooperation. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/11/17/statement-by-vice-president-kamala-harris-on-u-s-japan-space-cooperation/>(дата звернення: 22.03.2023).
75. Statement from National Security Advisor Robert C. O'Brien. URL: <https://www.usembassy.gov/statement-from-national-security-advisor-robert-c-obrien/>(дата звернення: 22.03.2023).
76. U. S. – Japan Council Newsletter. URL: <https://www.usjapancouncil.org/news/u-s-japan-council-newsletter-november-9th-2017/> (дата звернення: 22.03.2023).
77. U. S. defense chief calls Indo-Pacific «center of strategic gravity» amid China's moves near Taiwan NATO Engages transcript: Perspectives from Defence Secretary Ben Wallace. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/news/transcripts/nato-engages-transcript-perspectives-from-defence-secretary-ben-wallace/>(дата звернення: 22.03.2023).
78. Venuti L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge, 1995. 416 p.
79. Vice President Mike Pence visits Fort McCoy, thanks troops. URL: https://www.army.mil/article/222309/vice_president_mike_pence_visits_fort_mccoys_thanks_troops (дата звернення: 22.03.2023).
80. Vice President Mike Pence's Remarks on the Administration's Policy Towards China. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aeVrMniBjSc> (дата звернення: 22.03.2023).
81. Wien H. L. Translation as a Means of Intercultural Communication. *Translation Review*, 1980, Vol. 6, № 1. P. 3–9.

82. Word for Word: John Bolton Says U. S. Will Not Cooperate with International Criminal Court (C-SPAN). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yrastGeoSuE> (дата звернення: 22.03.2023).